

7. Karaburun Bilim Kongresi 06-09 Eylül 2012

kapitalizmin kiskacında: doğa - toplum - teknoloji

Başvuru Sahiplerinin	Adı Soyadı	Çalıştığı Kurum	Görevi	E-posta adresi
	Nurcan Özkaplan	İstanbul Üniv. Kadın Çalışmaları ABD	Öğretim üyesi	nurcanozkaplan@yahoo.com

Çalışmanın Başlığı	Ev Teknolojisi ve Kadın İş Yükü
---------------------------	--

ÖZET
<p>Günümüzde, toplumsal cinsiyet ve ev teknolojisi ilişkisi üzerine çok fazla araştırma yapılmamıştır. Evde kullanılan elektrikli küçük/büyük aletler ve beyaz eşya penetrasyonunun, modernleşme, şehirleşme ya da tüketim toplumunun gelişimiyle birlikte artmasıyla, kadınların eviçi üretimin köleleştirici yükünün azaldığı yönündeki bulgular oldukça yaygındır. Genel olarak teknoloji/doğa dualizmine yöneltilen feminist eleştiri çerçevesinde, modernist bilim anlayışının günlük hayatta, hanelerdeki yansımaları, ev teknolojisi(beyaz eşya, küçük/büyük ev aletleri) ile cinsiyete dayalı işbölümünün etkileşimi açısından da ele alınabilir. Feminist iktisat tarafından "... modernist bilim anlayışının arkasındaki- epistemik rasyonalizm olarak da niteledikleri- absolutist felsefenin eleştirilmesi kaçınılmaz olmaktadır"(Serdaroğlu, 2011: 133). Zira "tüm paradigması karakteristik olarak ataerkil, doğa karşıtı ve sömürgeci"(Miles ve Shiva, 1993:16, aktaran Aytar ve Çelik, 2007:202) olan bilimin- rasyonel ve eril olarak-, edilgen ve dışıl doğayı teknoloji vasıtasıyla denetim altına almasıdır söz konusu olan.</p> <p>Ev teknolojisi ile hanedeki cinsiyete dayalı işbölümünün etkileşimine odaklandığımızda, cinsiyete dayalı işbölümünün hanehalklarının sınıfsal, demografik ve sosyo-kültürel düzeyine göre farklılaştığını gözlemleyebiliyoruz. Ancak eviçi üretim ve bakım emeğini kadının omuzlarına yıkan toplumsal cinsiyetçi rol dağılımında değişiklik olmadığını hanehalkı zaman kullanım verilerinden de takip edebiliyoruz: Türkiye’de kadınlar eviçi üretime erkeklerin harcadığı zamanın yaklaşık olarak 5 katı fazla zaman harcamaktadır(TÜİK, 2008).</p> <p>Teknolojinin evdeki toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizliğe çözüm üretebileceği yolundaki iyimserlik (Gomez, 1994), özellikle feminist çalışmalar tarafından sorgulanmaktadır (Wacjman, 1991; Cockburn, 1985; 1991; Cockburn ve Dilic, 1994). Bu çelişkili savlar ışığında, bu çalışmada, toplumsal cinsiyete dayalı işbölümünün ev teknolojisi bağlamında nasıl yapılandığını ve nasıl yeniden üretildiğini incelemeyi amaçlıyoruz. Diğer bir deyişle, evlere, banyolara ve mutfaklara yönelttiğimiz "meraklı" bir bakışla, Türkiye’de ev teknolojisi ile kadın "evliliğinin" hikayesini anlatmak istiyoruz. "evliliğin" bir kavram ve/veya kurum olarak toplumsal cinsiyete dayalı yan anlamlar içeriyor olması nedeniyle, kadın ve ev teknolojisi ilişkisinin erkek egemen ideolojiyi yeniden tanımlaması ve yeniden üretmesine işaret etmek amacıyla, "evliliğin" metaforik kullanımını tercih ettik.</p>

7. Karaburun Bilim Kongresi **06-09 Eylül 2012**

kapitalizmin kiskacında: doğa - toplum - teknoloji

Ev teknolojisi ile kadın evliliğinin, kadının toplumsal cinsiyete dayalı rollerini güçlendirmekte olduğunu ve toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizliği yeniden üretmekte olduğunu varsayıyoruz. Bu varsayım doğrultusunda, şu soruların cevaplanması gerekmektedir: Bu evlilik kadın emeğini özgürleştirmekte mi yoksa köleleştirmekte midir? Bu evliliğin evdeki toplumsal cinsiyete dayalı işbölümü üzerine etkileri nelerdir? Bu evlilikte kadının yaşı, iktisadi, sosyal ve sınıfsal statüsü belirleyici role sahip midir? Ve kültürel yapı, değerler ve tavırlar bu evliliği nasıl şekillendirmektedir?

Bu çalışmada, ilk olarak araştırma yöntemimizi, “gelinin evinde beklenmeyen misafirler” başlığı altında tanımlıyoruz. İkinci olarak, “evliliğin açıklanan hikayesi”ni şu konuları sorgulayarak inceliyoruz: emek ve zamandan tasarruf sağlayan ev aletleri ile kadının eviçi yüklerinden özgürleşmesi ve hanehalkı emeğinin ve hanehalkı boş zamanının toplumsal cinsiyete dayalı işbölümü. Son olarak, “evliliğin gizli senaryosu”nda ise, gözleyen (biz) ve gözlenenin (onlar) yapıbozumu üzerinden “görünmeyen”i “görünür” kılmayı amaçlıyoruz. Bu amaçla, farklı sosyo-ekonomik ve kültürel yapılardan 22 kadınla derinlemesine mülakat yapılmıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Feminist İktisat, Modernist bilim anlayışı, ev teknolojisi, cinsiyete dayalı işbölümü, görünmeyen kadın emeği

TEMEL KAYNAKÇA

Aytar, V. Ve Çelik, A.B.(2007), “Toplumsal Cinsiyet: Feminizm ve Kadın araştırmaları”, Lee, R.E. ve Wallestein,I.(der.) İki Kültürü Aşmak: Modern Dünya Sisteminde Fen Bilimleri ve Beşeri Bilimler ayrılığı(çev. A.Babacan) içinde, İstanbul: Metis.

Cockburn, C.(1985) Machinery of Dominance: Women, Men and Technical Know-How, London, Pluto Press

Cockburn, C.(1991)Brothers: Male Dominance and Technological Change, London, Pluto Press.

Cockburn, C. and Dilic, R.F.(eds.)(1994) Bringing Technology Home: Gender and Technology in a Changing Europe, Buringham, Open University Press.

Gomez, M.C.A.(1994) “ Bodies, Machines and Male Power” in Cockburn, C. and Dilic, R.F.(eds).

Serdaroğlu, U.(2011) “ Feminist İktisat Bilimi Sorguluyor”, Serdaroğlu, U.(ed.), İktisat ve Toplumsal Cinsiyet, Efil yay., Ankara içinde.

Wacjman,J. (1991) Feminism Confronts Technology, Pennsylvania, Pennsylvania State University

TUİK Zaman Kullanım İstatistikleri, 2008, Ankara